

POLLETNO POSLOVANJE NAŠIH ORGANIZACIJ

Splošna povprečnost se izgublja

Vsakišna številna primerjava z lanskimi polletnimi gospodarskimi gibanji in uspehi je spričo velikih sprememb računovodskih prikazov praktično nemogoča. Dajo pa nam sedanji številni prikazi razvidnost, da ob bistveno večji akumulaciji občinskega gospodarstva prikazuje izgubo relativno veliko organizacij – **letos kar osem** – medtem ko v lanskem primerjalnem obdobju ni bilo niti ene. To vsekakor kaže na večje razslojevanje organizacij po uspehu, splošna povprečnost se izgublja.

Na eni strani ostajajo boljši, ki rezultate še izboljšujejo in vanje lahko upamo, da bodo svoj položaj utrjevali, na drugi strani pa za nekatere slabše organizacije utegne biti »vojna že izgubljena« – saj bodo dejavnosti oziroma programe, katerim tržna uspešnost pada, v kratkem času težko zamenjali z donosnejšimi programi, saj jim kaj več kot kratek čas predaha v današnjih pogojih financiranja ni dosegljiv. Med pozitivne kazalce v občini vsekakor štejemo **povečanje obsega proizvodnje za dva odstotka**, povečala se je tudi **akumulacija**, žal pa po drugi strani izvoz stagnira, vse manj je možnosti za nova zaposlovanja v OZD, na domačem trgu se plašna otežuje zaradi različnih vzrokov.

Preobrazba v podjetju je tu

Uveljavljanje zakona o podjetjih ima za posledico tudi razpadanje delovnih organizacij, sestavljenih organizacij na samostojnejša podjetja, pri čemer se odpira vrsta problemov in možnosti. Ta vprašanja je potrebno razrešiti pravočasno in kvalitetno z že vnaprej pripravljeno pravilno strategijo razvoja podjetja.

Pri delitvi osebnih dohodkov rezultati kažejo pravzaprav na relativno neurejeno stanje gospodarstva v inflacijskih in kriznih časih. Na vrhu so manjše organizacije, ki se ukvarjajo z računalništvom in finančnimi posli, sledijo jim trgovske organizacije, prva industrijska organizacija je po

povprečnem čistem OD na 21. mestu, Plutal kot najakumulativnejša OZD pa je na 44. mestu od 86 OZD s področja gospodarstva.

Na zadnjih mestih so OZD, ki so v zadnjem obdobju na seznamu podjetij s težavami in gotovo je višina OD, ob upoštevanju raznih usposobljenosti oziroma zahtevnosti del med posameznimi podjetji, tisti kazalec, ki tudi v veliki meri kaže na uspešnost poslovanja.

Glede na novo zakonodajo (zakon o računalništvu) imamo na območju občine danes 12 velikih, 44 srednjih in 41 malih organizacij. Obrasti cen na drobno za 488 odstotkov in cen proizvajalca v SRS za 620,3 odstotke je bil skupen prihodek gospodarstva občine višji za 582 odstotkov. Rast osnovnih kategorij poslovanja gospodarskih organizacij je v glavnem posledica rasti cen, ne pa večjega obsega poslovanja. Povprečni čisti OD na delavca je znašal v gospodarstvu 2.953.672 din (indeks 589). Ob primerjavi rasti OD z rastjo cen na drobno nam kaže realno ohranjeno vrednost OD. Najvišji čisti OD na delavca na mesec so izkazali v SRC Kemija (6.708.540 din), najnižjega pa v DO Zmaga (1.723.516 din)

Več akumulacije

Za akumulacijo so organizacije razporedile kar 168.476 milijonov dinarjev (IND 1.287). Delež akumulacije v skupnem prihodu gospodarstva je 4 odstotke, delež v prihodu industrije pa je kar 8,3 odstoten. Med vsemi OZD najbolj izstopa Plutal. Sicer pa je deset OZD ustvarilo 77 odstotkov akumulacije gospodarstva in med njimi so štiri iz industrije. Te OZD so DO Plutal, DO Surovina Maribor – TOZD Surovina Ljubljana, DO Kemofarmacija, DO Iskra Servis, DO TTL TOZD Tobak, Tovarna grelnih naprav, DO Mercator Rožnik TOZD Dolomiti, GG TOZD GO Škofljica, DO TTL TOZD Proizvodnja, DO Agrotehnika Gruda TOZD Trgovina.

Osem izgubarjev

V prvem polletju letošnjega leta je izgubo v poslovanju izkazalo osem gospodarskih OZD v skupnem znesku 68.791 milijonov din. Te so DO Ilirija Vedrog, DO Rašica TOZD Konfekcija Horjul, DO KPL TOZD Komunalne gradnje, DO KPL TOZD Remont, DO Iskra Elementi TOZD Sem, DO Astra Ars inženiring, DO Zmaga in DO IUUV TOZD Galanterija Ljubljana.

Največjo izgubo izkazuje **Ilirija-Vedrog**. V polletju je znašala 34.502 milijonov dinarjev. In kot je zapisano v poročilu, je izguba dosežena že na substanci, saj ni nadomestnih porabljenih sredstev iz prihodka. Letošnji občinski obseg proizvodnje je za 2 odstotka manjši, manjša je tudi prodaja na domačem in tujem trgu. Zaloge končnih izdelkov so vse večje. Vzroki so v konkurenci, manjši kupni moči, predvsem pa v vse večjem razkoraku med dolžino plačilnih rokov kupcev in poravnavo obveznosti do dobaviteljev, kar v pogojih visoke inflacije izničuje prihodek, povzroča nelikvidnost in zadolženost.

V **DO Rašici TOZD konfekcija Horjul** je polletna izguba dosegla številko 278 milijonov dinarjev. Glavni vzrok za izgubo, značilen za vse finaliste v tekstilni industriji je v možnosti trgovine, da poravnava račun za kupljene izdelke proizvajalcev v 90 dneh, kar pomeni za proizvajalca v pogojih visoke inflacije izničenje prihodka. Za rešitev tega problema se dogovarjajo s trgovino in z združenjem za doseg ugodnejših plačilnih pogojev. V primerjavi z lanskim enakim obdobjem je količinski obseg za 5 odstotkov manjši.

Zaradi nezadostnega prihodka je **DO Iskra Elementi TOZD SEM** izkazala izgubo v višini 5.561 milijonov dinarjev. Glavni vzrok je v pomanjkanju naročil na domačem tržišču in odplačevanju anuitet za investicijo. Ob izgubi izkazani ob zaključnem računu za leto 1988 so sprejeli

sanacijski program, ki ga bodo še dopolnili, saj je situacija glede na neizpolnjevanje nekaterih ciljev tega programa zaskrbljujoča.

526 milijonov dinarjev izgube je izkazala tudi **IUV TOZD Galanterija Ljubljana**. Tudi tu opažajo padec prodaje na domačem trgu, kar pomeni, da bodo morali za nekatere izdelke poiskati kupca zunaj. Poslovanje moti tudi nepravočasno plačilo kupcev kar ob današnji stopnji inflacije izniči prihodek hkrati pa so prisiljeni najemati drage kredite. Sicer pa je količinska proizvodnja za dva odstotka večja kot lani.

V Komunalnem podjetju **Ljubljana TOZD Remont** je dosežena izguba v prvem polletju znašala 304 milijone dinarjev. Zmanjšal se obseg fizičnega dela pri zimski službi zaradi mile zime, na poslovni uspeh so vplivale tudi visoke cene energije in potrošnega materiala. Rešitev vidijo v višji kvaliteti storitev, bolj raznovrstni ponudbi in umiritvi rasti cen, odpirajo novo področje preventivne tehnične preglede.

V **DO Zmaga** dobiček ni bil tako visok, da bi pokrili vse prispevke in davke odvisne od rezultata poslovanja. Izguba znaša 607 milijonov dinarjev. V Komunalnem podjetju **Ljubljana TOZD Komunalne gradnje** izkazuje izgubo v višini 23.600 milijonov izgube. Vzrok za negativne učinke, ki prispevajo k izgubi so v revalorizaciji sedanje vrednosti osnovnih sredstev, obremenjenju jih tudi davki in prispevki iz dohodka, cene njihovih storitev se formirajo v okviru komunalne skupnosti, kar pomeni da so določene cene nižje od dejanskih cen storitev.

Izgube tudi v negospodarstvu

Od negospodarskih organizacij je v to analizo, ki jo je pripravil komite za gospodarstvo vključenih 52 od 53 organizacij. Glede na novo zakonodajo sta izgubo izkazali dve organizaciji in sicer **Tehniška založba Slovenije** in **Dom starejših občanov**. To pomeni, da iz prihodkov ni nadomestnih celotnih odhodkov, ki jih vsebujejo realizirani proizvodi in storitve. Izguba pa nastane tudi, če iz dobička ni nadomestnih obveznosti iz naslova in prispevkov iz republike. Tako izgubo imata poleg že omenjenih dveh še dve OZD in sicer **ZD Vič-Rudnik** in **Študentski center**.

TA MESEC V SKUPŠČINI**Seje vseh treh skupščinskih zborov bodo v sredo 20. septembra ob 15.30 uri****Predlagani dnevni red:**

1. Predlog amandmajev k ustavi SR Slovenije
2. Informacija o poslovanju OZD v prvem polletju 1989
3. Preprečevanje in odpravljanje nedovoljenih gradenj (odgovor izvršnega sveta SML na delegatsko vprašanje in pobude)
4. Informacija o razvoju kableskega razdelilnega sistema v občini
5. Predlog odloka o uvedbi melioracijskega postopka na območju Brezovica A in rabi kmetijskih zemljišč po izvedenih melioracijskih delih
6. Predlog sklepa o spremembah in dopolnitvah sklepa o začasnih ukrepih družbenega varstva v DO Avtomontaža TOZD Utensilia Ljubljana
7. Predlog sklepa o soglasju k statutu OŠ Primož Trubar Velike Lašče
8. Predlog sklepa o uvedbi postopka za spremembo statuta občine Ljubljana Vič-Rudnik
9. Predlog sklepa o izstopu iz skupnosti Slovenskih občin
10. Periodični program dela zborov skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik za obdobje september-december 1989
11. Iz gradiva skupščine mesta Ljubljane:
  - Usmeritve za reorganizacijo komunalnih OZD
  - Poročilo o delu Komunalne skupnosti Ljubljanskih občin
  - Poročilo o poteku prenove Ljubljanskega gradu
  - Osnutek odloka o spremembi odloka o plačevanju prispevka iz dohodka za gospodarjenje s komunalnimi objekti in napravami skupne rabe.

S SEJE OBČINSKE SKUPŠČINE**Kunstlerjeva kovačnica – kulturni spomenik**

Tudi na junijskem zasedanju so delegati vseh treh zborov razpravljali o predlogu o razglasitvi Kunstlerjeve kovačnice za kulturni spomenik.

Pred sejo so delegati prejeli pisni izjavi dedičev oziroma lastnikov Kunstlerjeve kovačnice, ki sta si po vsebini v precejšnjem nasprotju. Zbora krajevnih skupnosti in združenega dela pa sta bila seznanjena tudi s stališči družbenopolitičnega zbora naše skupščine, ki ugotavlja, da je zaščita kovač-

nice v obsegu, določenem v odloku, najprimernejša.

Predstavnica izvršnega sveta Tatjana Brank se je najprej opredelila do pisnih pripomb Milka Badjura in Marija Čotarja, v nadaljevanju pa tudi do predloga odvetnika Adreja Stanovnika, zastopnika strank Badjura, Čotar, ki je 27. 6. 1989 pisno predlagal odložitve odločanja o sprejemu predloga. Brankova je na prvo trditev, da lastnikoma ob sprejemanju zazidalnega načrta v letu 1965 in kasnejši novelaciji zazidalnega načrta v letu 1981 ni bila dana možnost podaje pripomb pojasnila, da je postopek sprejemanja zazidalnega načrta potekal skladno z zakonodajo, kar dokazuje sodba Ustavnega sodišča iz leta 1988, ko sta stranki zahtevali presojo veljavnosti zazidalnega načrta. V nadaljevanju se je uvodničarka dotaknila pisne izjave ostalih solastnikov spomenika: Sonje, Barbare in Mihe Kunstlerja, ki ugotavljajo, da navedbe v raziskovalni nalogi

ing. Tadeja Brateta niso točne, saj so od leta 1942 dalje v navedenih prostorih ni opravljal nobena kovaška obrt.

Predlog trajne razglasitve, ki ga je pripravil Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine dne 20. 3. 1989 je sinteza vseh obstoječih dokumentov in gradiv. Ob koncu je Brankova opozorila še na predlog odvetnika Andreja Stanovnika, ki predlaga odložitve sprejemanja predloga odloka. Ob tem je spregovorila o postopkih začasne in trajne razglasitve, ker se odvetnik v svojem predlogu sklicuje na povezanost obeh postopkov in zanemarija ugotovitve Vrhovnega sodišča SRS, ki je v sodbi opr. št. U 90/89 z dne 25. 5. 1989 ugotovilo, da se o začasni razglasitvi ne more več odločiti, če se je že začel postopek za trajno razglasitev.

Namen začasne razglasitve je samo ta, da se začasno pred uničenjem ali poškodovanjem zavarujejo tisti deli naravne ali kulturne dediščine za katere se upravičeno domneva, da bodo razglašeni za spomenik. Uvodno obrazložitev je predstavnica izvršnega sveta zaključila s predlogom, da delegati sprejmejo predlog odloka v besedilu, kot je objavljen.

Delegati so bili opozorjeni tudi na članek Gospodarke zbornice Slovenije, ki posebej apelira in zahteva od upravnih organov občine Ljubljana Vič-Rudnik, od mesta Ljubljane in republiških organov, naj s svojim delom omogočijo začetek gradnje nove CTK ter pri tem upoštevajo prioriteto te nacionalne investicije po družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1986–1990, ker je za to za napredek in uspešnost Slovenskega gospodarstva neogiben pogoj.

V zboru KS je bil odlok sprejet z večino glasov (20 ZA, 6 vzdržanih), v zboru združenega dela prav tako (31 ZA, 2 vzdržana).

V DO AVTOMONTAŽA TOZD UTENSILA Uvedeničasni ukrepi družbenega varstva

Delegati zbora združenega dela so brez razprave sprejeli sklep o razširitvi dnevnega reda s točko o uvedbi začasnih ukrepov družbenega varstva v Utensilia. V uvodni obrazložitvi je predsednik občinskega komiteja za gospodarstvo podal ugotovitve, da ima TOZD Utensilia že daljše obdobje

težave v poslovanju o čemer je večkrat tekla beseda tako v komiteju kot na izvršnem svetu odnosno skupščini. Utensilio so v zadnjem obdobju bremenile tako motnje v poslovanju, občasne izgube in večkrat tudi nelikvidnost. Žal ni bil realiziran izdelan sanacijski program in dejansko smo bili priča oškodovanju družbenih interesov ali natančneje povedano zmanjšanju družbenega premoženja in bistvenih motenj v samoupravnih odnosih. To pa so vzroki za uvedbo začasnih ukrepov in tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja je ugotovil, da so podani zakoniti razlogi za takšen korak.

V sami razpravi so predstavniki Utensilie pravzaprav delegatom posredovali tudi mnenje, da v samem TOZD-u velika večina delavcev ukrep podpira in vanj zaupa. Ugotavljajo, da program nakazuje pot razvoja in izhod iz krize v smeri že sprejete zamisli delavcev TOZD. Slišati je bilo tudi to, da so tamkajšnje družbenopolitične organizacije že pred več kot letom dni dale pobudo za ukrep. Vendar zaradi določenih okoliščin ni bil uveden. Torej ob tem primeru po mnenju dr. Mihelčiča smo lahko ponovno spoznali, kako pride odlaganje sočasnja s problemi do še bolj resnega položaja. Več kritičnih besedi je bilo slišati tudi na račun matične hiše DO Avtomontaže, ki ni prislughna težavam. Ob tem je bilo slišati, da ves čas pa tudi sedaj ne izkazuje nikakršnega zanimanja za reševanje likvidnostnih težav v tem TOZD-u. Vsekakor pa je bilo več kot spodbudno slišati oceno DO Agea, ki je po svojem programu Optima ugotovila, da je v sami Utensilia veliko podjetniških pobud, katere se lahko realizirajo z večjo učinkovitostjo kot sedanji program.

Preden so delegati glasovali o sklepu je Davor Valentinčič spregovoril tudi na to, da bo sanacijski program boleč predvsem za nekatere delavce, ker predvideva tudi spremembo strukture zaposlenih. Pri tem pa ne gre zanemariti tudi večjih možnosti, ki jih zakonodaja uveljavlja glede zaposlenih v OZD. S tehnološkimi presežki delavcev pa tudi s podjetniško zakonodajo kjer se odpirajo možnosti tudi pri zamenjavi kreditnih odnosov v bankah z delniškimi. Predsednik občinskega sindikalnega sveta Rudi Zupanc pa je poudaril, da je v problematiko Utensilie sindikalni svet ves čas vključen tako od priprave ukrepa pri iskanju rešitev in možnostih prerazporeditve tehnoloških presežkov delavcev, ki bodo nastali z reorganizacijo TOZD. V zboru združenega dela so tako kot v ostalih dveh zborih sklep o uvedbi začasnih ukrepov sprejeli. Začasni kolegijski organ bo vodil **Ivan Koželj, člana pa sta Vasja Kovič in Roman Höfferle**.